

**ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE AANPASSING VAN
DIVERSE DECRETEN MET BETREKKING TOT DE OMVORMING
VAN HET VLAAMS ENERGIEAGENTSCHAP TOT HET VLAAMS
ENERGIE- EN KLIMAATAGENTSCHAP, TOT INTEGRATIE VAN
OPDRACHTEN INZAKE KLIMAAT VAN HET DEPARTEMENT
OMGEVING IN DIT VLAAMS ENERGIE- EN
KLIMAATAGENTSCHAP, TOT INTEGRATIE VAN OPDRACHTEN
INZAKE LUCHT VAN HET DEPARTEMENT OMGEVING IN DE
VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ EN HOUDENDE
RAPPORTAGE DOOR HET DEPARTEMENT OMGEVING**

SAMENVATTING

Dit decreet zorgt in het kader van het omvormen van het Vlaams Energieagentschap in het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) voor terminologische aanpassingen in verschillende Vlaamse decreten. Het doel van dit ontwerpdecreet is dan ook om in de regelgeving de juridische continuïteit te garanderen in het kader van de door het Vlaamse Regeerakkoord vooropgestelde overschakeling naar het VEKA.

Daarnaast geeft het ook uitvoering aan het Vlaams Regeerakkoord door het concentreren van taken rond lucht(kwaliteit) bij de Vlaamse Milieumaatschappij.

Het beleidsdomein Omgeving werd tijdens de vorige legislatuur gevormd, met het oog op de integrale benadering van het omgevingsbeleid. Gelet op deze beleidsambitie met voortzettende integratie van milieu(beleid) en ruimtelijke ordening(sbeleid) alsook de optie in het Vlaams regeerakkoord om sterker in te zetten op beleidsondersteunend onderzoek in het departement, wordt de milieurapportage omgevormd naar een permanente rapportage inzake omgeving en waarin minstens ruimtelijke ordening wordt meegenomen.

MEMORIE VAN TOELICHTING

1 ALGEMENE TOELICHTING

1.1 Situering

1. Artikel 87 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen (BWHI) houdt in dat de Vlaamse Regering over een eigen administratie, eigen instellingen en eigen personeel beschikt. Het komt dan ook aan de Vlaamse Regering toe om de organisatie van haar administratie zelf te bepalen, waarbij de rol van de decreetgever eerder beperkt is.

2. Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 voorziet in een herschikking van de Vlaamse administratie met betrekking tot de energie- en klimaatbevoegdheden:

"De Vlaamse beleidsdoelstellingen vragen ambitieuze beleidsdomein-overschrijdende inspanningen. Om dit duidelijk in kaart te brengen zullen we elke klimaatmaatregel becijferen naar kostprijs en bijdrage aan de klimaatdoelstellingen. Om een coherent en geïntegreerd klimaat- en energiebeleid te voeren, versterken we het bestaande Vlaams Energie

Agentschap tot een slagkrachtig Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA). We doen dit via overheveling van de afdeling energie, klimaat en groene economie uit het departement omgeving, m.u.v. het team luchtkwaliteit (dat bij de VMM wordt ondergebracht)."

3. Wat betreft rapportering voorziet ditzelfde Regeerakkoord onder de hoofding "Energie en klimaat":

"Ook een goede monitoring van de uitvoering van het plan en de vooruitgang is cruciaal en dient door dit Agentschap opgevolgd te worden en afgestemd op de tweejaarlijkse Europese rapporteringscyclus. Voor de toetsing aan de wetenschappelijke en technische ontwikkelingen op internationaal vlak, het modelleren van de globale systemen en het inpassen van de Vlaamse inspanningen in de Europese context, dient voorzien te worden in wetenschappelijke ondersteuning."

Onder de hoofding "Omgeving" is dit verwoord als volgt:

"We versterken onze capaciteit om via performante studies de strategische beleidskeuzes in het brede omgevingsdomein te ondersteunen. We zoeken hierbij aansluiting met relevante kenniscentra buiten het beleidsdomein en streven hierbij naar efficiëntiewinsten. We zetten versterkt in op beleidsrelevant (wetenschappelijk) onderzoek voor de omgevingsthema's met een duidelijke onderzoeksvraag en finaliteit. We stemmen hierbij de onderzoeksvragen en -agenda's van de Vlaamse wetenschappelijke instellingen, het Departement en van externe onderzoeksinstellingen onderling af en bundelen middelen."

1.2 Inhoud

1.2.1 Omvorming van het VEA tot het VEKA en integratie van opdrachten inzake klimaat in dit VEKA

4. Het energie- en klimaatbeleid is sterk verweven:

- Het beleid gericht op het bevorderen van de energie efficiëntie en de opwekking van hernieuwbare energie draagt rechtstreeks bij tot de vermindering van de broeikasgassen.
- Vlaanderen heeft eind 2019 een geïntegreerd Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) 2021-2030 opgemaakt, als onderdeel van het Nationale Energie- en Klimaatplan.
- Periodiek zullen geïntegreerde voortgangsverslagen opgemaakt worden over de uitvoering van het VEKP 2021-2030.
- De opmaak van de prognoses voor broeikasgassen en de prognoses inzake energiegebruik dienen op mekaar afgestemd te zijn.

Daarnaast werden aanbevelingen geformuleerd in de Europese Verordening 2018/1999 van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie gericht op het verder stroomlijnen en integreren van het energie- en klimaatbeleid:

"De doelstellingen en streefcijfers van de energie-unie moeten worden verwezenlijkt via een combinatie van initiatieven van de Unie en coherente nationale beleidslijnen in geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen. De sectorale wetgeving van de Unie op het gebied van energie en klimaat bevat eisen inzake planning, die nuttige instrumenten zijn om veranderingen teweeg te brengen op nationaal niveau. De invoering van deze eisen op verschillende tijdstippen heeft geleid tot overlappingsen en gebrek aan aandacht voor synergiën en interacties tussen beleidsgebieden, ten nadele van de kostenefficiëntie. De huidige afzonderlijke planning, rapportering en monitoring

op de gebieden klimaat en energie moeten daarom zoveel mogelijk worden gestroomlijnd en geïntegreerd."

De verdere integratie van het Vlaamse energie- en klimaatbeleid via de omvorming van het VEA in het VEKA is daarom een logische volgende stap.

In die optiek zal de Vlaams Minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme tijdens deze legislatuur ook één geïntegreerde beleids- en begrotingstoelichting (BBT) opmaken voor zowel de thema's Energie als Klimaat.

5. Daarnaast is het zo dat de VMM over de luchtkwaliteit in Vlaanderen waakt, metingen van schadelijke stoffen in de lucht uitvoert en de verschillende bronnen van luchtverontreiniging in kaart brengt. Het Departement Omgeving voert eveneens taken uit in het kader van lucht, in het kader van onder andere doelstellingen en actieplannen.

Om de kennis, de beleidsvoorbereiding en -uitvoering te centraliseren worden taken rond lucht (met uitzondering van de verontreiniging als gevolg van broeikasgassen) ondergebracht bij één entiteit, meer bepaald de Vlaamse Milieumaatschappij.

6. De Vlaamse Regering zal via uitvoeringsbesluit de concrete bevoegdheden van het VEKA afbakenen, dat zal bestaan uit de omvorming van het bestaande intern verzelfstandigde agentschap (IVA) zonder rechtspersoonlijkheid Vlaams Energieagentschap tot het VEKA, dat eveneens een gelijkaardige IVA zal zijn, en waarbij de bevoegdheden met betrekking tot energie en klimaat die heden nog bij de afdeling Energie, Klimaat en Groene Economie van het Departement Omgeving zitten eveneens aan dit nieuw omgevormde agentschap zullen worden overgedragen.

De omvorming van zo een agentschap heeft echter een aantal decretale consequenties: zowel het Vlaams Energieagentschap als het Departement Omgeving worden immers in een aantal decreten expliciet vermeld en met taken belast (bv. in het DABM, het Energiedecreet van 8 mei 2009) die in de toekomst onder het VEKA zullen vallen. Om als VEKA correct te kunnen functioneren dienen die "oude" verwijzingen te worden aangepast naar de nieuwe benaming.

Het doel van dit ontwerpdecreet is dan ook om – met respect van de aan de Vlaamse Regering conform artikel 87, §1 BWHI toekomstige bevoegdheden - dit mogelijk te maken en om in de regelgeving de juridische continuïteit te garanderen in het kader van de overschakeling naar het VEKA.

7. Wat betreft de integratie in het kader van lucht(beleid), deze worden - met uitzondering van de verontreiniging als gevolg van broeikasgassen - met voorliggend initiatief toegewezen aan de VMM.

Ook hier zal het nodige uitvoeringsbesluit de concrete bevoegdheden van VMM dan wel het Departement Omgeving duidelijk maken en dienen de nodige besluiten aangepast te worden.

1.2.2 Rapportage door het Departement Omgeving

8. Het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) regelt thans de milieurapportage en het tweejaarlijks opstellen van een milieurapport (MIRA). Dit MIRA omvat drie delen:

- een beschrijving, analyse en evaluatie van de bestaande toestand van het milieu;
- een evaluatie van het tot dan toe gevoerde milieubeleid;

- een beschrijving van de verwachte ontwikkelingen van het milieu bij ongewijzigd beleid en bij gewijzigd beleid volgens een aantal relevant geachte scenario's.

Het DABM bepaalde ook dat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) belast werd met het opstellen van het milieुरapport, onder begeleiding van een stuurgroep. Voor het uitvoeren van de MIRA-opdracht voorzag het Vlaams Gewest in een jaarlijkse dotatie aan de Vlaamse Milieumaatschappij.

9. Het decreet van 27 oktober 2017 regelt de omvorming van de beleidsdomeinen Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed en Leefmilieu, Natuur en Energie en van de betrokken departementen naar het beleidsdomein Omgeving.

10. Inmiddels werd er bij het Departement Omgeving een Ruimterapport opgemaakt dat eind 2018 werd gepubliceerd met de volgende inhoudsopgave:

- Toestandsrapport in onderbouwing van het ruimtelijk beleid;
- Focus op de tweedimensionale fysieke ruimte in interactie met de maatschappij (sectoren, actoren) en het ruimtelijkeordeningsbeleid
- Focus op het object, iets minder op het subject/subjectieve (mens, gezondheid, houdingen, kwaliteiten,...)
- In beeld brengen van:
 - o Ruimtelijke patronen (H1)
 - o Kenmerken van het ruimtelijk instrumentarium (H2)
 - o Ruimtelijk-sectorale invalshoeken (H3 – H8)
 - o Systeem- en integrerende kenmerken van de ruimte (H9)

11. Het omgevingsbeleid richt zich op het beheer van de fysieke leefomgeving alsook over de wijze waarop de samenleving hierom kan of moet ingrijpen. Dit vergt een geïntegreerde aanpak.

Zo gaat het Departement Omgeving voluit voor een kwaliteitsvolle leefomgeving met respect voor mens, dier en ecosysteem. Ze maakt milieu-ecologische en ruimtelijke afwegingen en ontwikkelingskeuzes samen met en in het belang van de Vlaamse samenleving. Ze streeft naar een duurzame omgang met diverse natuurlijke hulpbronnen in een koolstofarme, energiezuinige, klimaatintelligente samenleving. Ze realiseert een sterke band tussen ecologische, sociale en economische dimensies. (Missietekst ondernemingsplan 2020)

Naast inhoudelijke opgaven liggen er nog uitdagingen op organisatorisch/governance en instrumenteel vlak, met het oog op de ontwikkeling van om te zorgen voor een sterk omgevingsbeleid.

12. Een van de noodzakelijke bouwstenen om deze ambities omtrent een beleid waar te maken en te werken aan een evidence based beleid is het hebben van een onderbouwde rapportage. Een dergelijke rapportage helpt beleidskeuzes wetenschappelijk te onderbouwen.

Voorliggend decreet strekt er toe om de rapportage in het kader van milieu uit te breiden naar minstens de aspecten van ruimtelijke ordening, en deze door het Departement Omgeving te laten uitvoeren, ondersteund door andere openbare instellingen en wetenschappelijke instituten. Het is de beleidsambitie om de rapportage te laten uitgroeien tot een volledige omgevingsrapportage.

13. In het kader van het milieुरapport was een stuurgroep belast met de algemene begeleiding van de opstelling van het rapport en droeg hiervoor decretaal de eindverantwoordelijkheid.

Voorliggend decreet stapt daarvan af en legt de organisatie van de wetenschappelijk betrokkenheid bij de Vlaamse Regering. Hierdoor kan de wetenschappelijke

betrokkenheid en kwaliteit op maat van het onderzoeks- of rapportagevoorwerp georganiseerd worden en kunnen al naargelang de nood verschillende methodieken gehanteerd worden. Modellen die hierbij kunnen gehanteerd zijn wetenschappelijke adviescommissies, peer reviews, rechtstreekse betrokkenheid van universiteiten en wetenschappelijke instellingen, enz..

14. Hierbij is voorzien dat het Departement Omgeving instaat voor de opmaak van een meerjarig werkprogramma (bv. vijf jaar). Dit meerjarig werkprogramma wordt voorafgaand voor advies voorgelegd aan de SERV en de Omgevingsraad (SARO/MINA) en zal vervolgens meegedeeld worden aan de Vlaamse Regering alsook gepubliceerd op de website van het Departement Omgeving. Vanzelfsprekend zal het Departement Omgeving dit meerjarig werkprogramma moeten concretiseren in productprogramma's en periodiek actualiseren. Ook wordt voorzien dat aan de resultaten van de rapportage ruime bekendheid moet worden gegeven, op de wijze bepaald door de Vlaamse Regering.

Het nodige uitvoeringsbesluit zal dan ook de contouren van de omgevingsrapportage door het Departement Omgeving duidelijk maken.

1.2.3 Inwerkingtreding

15. Er wordt voorzien in een delegatie aan de Vlaamse Regering met betrekking tot de inwerkingtreding van dit decreet.

De inwerkingtreding ervan moet immers volledig worden afgestemd op de besluiten van de Vlaamse Regering die voorzien in de formele omvorming van het Vlaams Energieagentschap in het VEKA, de vaststelling van de structuur en missie van dat agentschap, en dat daarbij aansluitend de verwijzingen naar het Vlaams Energieagentschap en het Departement Omgeving in verschillende reglementaire besluiten aanpast.

Dit geldt eveneens voor de integratie van de opdrachten inzake lucht van het Departement Omgeving in de Vlaamse Milieumaatschappij. Ook hier dienen een aantal besluiten van de Vlaamse Regering aangepast te worden, om deze integratie vlot te laten verlopen.

Ook voor de omvorming van milieurapportage naar rapportage inzake milieu én ruimtelijke ordening dienen de nodige stappen gezet te worden.

1.3 Totstandkomingsprocedure

1.3.1 Advies van de SERV d.d. 24 augustus 2020

16. Op 24 augustus 2020 bracht de SERV zijn advies uit, waarin aanbevelingen en bedingen geformuleerd werden rond

1. de geïntegreerde omgevingsrapportage
2. de omvorming VEA tot VEKA en herschikking van opdrachten klimaat en lucht.

1. Geïntegreerde omgevingsrapportage

17. De SERV gaat akkoord met de doelstelling om de bestaande milieurapportage om te vormen tot een omgevingsrapportage met een onderbouwde, evidence based en wetenschappelijke rapportage als uitgangspunt.

Wel meent de SERV dat er in het decreet meer aandacht moet zijn voor de noodzakelijke randvoorwaarden om te komen tot een goede omgevingsrapportage. Betrokkenheid, transparantie en onafhankelijkheid hangen nauw samen en zijn

cruciaal voor een goede omgevingsrapportage. Daarnaast vraagt de SERV ook meer aandacht voor de inhoudelijke en strategische integratie van omgevingsrapportage en voor een duidelijke ambtelijke taakverdeling.

➤ Regel de maatschappelijke betrokkenheid decretaal

18. Thans wordt de maatschappelijke betrokkenheid bij de milieurapportage structureel verankerd via een stuurgroep waarvan de leden werden voorgedragen door de overheid, samenleving, middenveld en wetenschap. De SERV vindt de delegatie aan de Vlaamse Regering weinig concreet, en ook de memorie van toelichting bevat hierover geen nadere uitleg. Daarnaast vindt de SERV de maatschappelijke betrokkenheid belangrijk genoeg om de waarborgen ervoor in het decreet op te nemen, en de nadere regels in een uitvoeringsbesluit.

19. De maatschappelijke betrokkenheid bij de rapportering zal gewaarborgd worden door een periodieke betrokkenheid van de SERV en de Omgevingsraad (SARO/MINA). Deze raden geven hun advies op het meerjarig werkprogramma. Dit meerjarig werkprogramma wordt vervolgens ook gepubliceerd. Daarnaast is ook een ruime bekendheid van de resultaten van de rapportage vereist.

Artikel 5 van voorliggend decreet (tot wijziging van artikel 2.1.4 van het DABM) werd overeenkomstig aangepast.

➤ Verzeker de transparantie van de omgevingsrapportage

20. De SERV vraagt om, naar analogie met het Vlaamse statistiekbeleid te werken met een periodiek en publiek beschikbaar programma waarin de planning en afspraken worden opgenomen voor de omgevingsrapportage en de verspreiding van de resultaten. Dit instrument zou moeten worden opgenomen in het decreet. Het uitvoeringsbesluit kan dit nader uitwerken, en hierin bv. ook een rol geven aan een stuurgroep (cf. supra) of een wetenschappelijke raad van toezicht en de voorwaarden en procedure voor specifieke rapporten uitwerken.

21. Daarnaast vraagt de SERV om te werken met een vaste publicatiekalender voor belangrijke, recurrente cijfers. Zulke vaste frequentie en geregelde periodiciteit zorgt voor voorspelbaarheid en verzekerde publieke transparantie van deze gegevens, is nodig voor longitudinale vergelijking en analyse, en wellicht verplicht in het kader van internationale afspraken.

22. De transparantie en duidelijkheid over de output is gewaarborgd door de opmaak van een meerjarig werkprogramma dat voorafgaand voor advies wordt voorgelegd aan de SERV en de Omgevingsraad (SARO/MINA) en wordt gepubliceerd op de website van het Departement Omgeving.

Het Departement zal dit meerjarig werkprogramma verder dienen te concretiseren. De resultaten van de rapportage zullen enerzijds ter kennis worden gebracht van de provincies en gemeenten, maar zullen ook een ruime bekendheid moeten krijgen, op de wijze bepaald door de Vlaamse Regering

Zoals hoger aangegeven krijgt de Vlaamse Regering delegatie om de maatschappelijke en wetenschappelijke begeleiding en ondersteuning van de rapportage nader te bepalen, waarbij de wetenschappelijke betrokkenheid en kwaliteit op maat van het onderzoeks- of rapportagevoorwerp wordt georganiseerd (zie hoger nr. 13).

Het uitvoeringsbesluit zal nadere invulling geven aan deze begeleiding en ondersteuning.

23. Het verzorgen van statistieken en gestandaardiseerde dataverzameling gebeurt door verschillende hiertoe aangewezen entiteiten waaronder het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) (natuur), de Vlaamse Milieu Maatschappij (milieu) en het Departement Omgeving (ruimte). De entiteiten publiceren periodiek (al dan niet Europese verplichtingen volgend) nieuwe statistieken opdat deze transparant ter beschikking zijn en bezorgen deze aan het Departement mede als basis voor de omgevingsrapportering. De statistieken die deel uitmaken van de internationale rapportageverplichting sluiten aan bij de publicatieagenda van Statistiek Vlaanderen. De entiteiten hebben de verantwoordelijkheid in de ontwikkeling, productie en verspreiding van statistieken conform het Vlaams statistisch programma dat jaarlijks wordt goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Dit impliceert enerzijds een onafhankelijke en kwaliteitsvolle productie volgens de protocols van Statistiek Vlaanderen en anderzijds een transparant publicatiebeleid gebruik makend van de publicatieagenda van Statistiek Vlaanderen.

➤ Waarborg de onafhankelijkheid

24. De SERV wijst op de waarborgen die decretaal voorzien voor de wetenschappelijkheid en onafhankelijkheid van de milieurapportages, via de bevoegdheden en samenstelling van de MIRA-stuurgroep en op het gevaar van politieke inmenging. Dat de verantwoordelijkheid voor de rapportage nu komt te liggen bij het Departement Omgeving biedt volgens de SERV op het vlak van onafhankelijkheid dus weinig garanties.

De SERV wil graag toegelicht zien welke noodzakelijke mechanismen voor onafhankelijkheid in het kader van de omgevingsrapportage worden voorzien, waarbij ze meerdere mogelijkheden aanhaalt.

25. Bij de fusie van de departementen Ruimte Vlaanderen en Leefmilieu, Natuur en Energie tot het Departement Omgeving is er sterk geïnvesteerd in het beleidsondersteunend onderzoek, wat ook blijkt uit de ontwikkelde missie, visie en strategie van het nieuwe departement. Hierin wordt de basis gelegd voor een Departement dat het Vlaamse kennis- en expertisecentrum voor Omgeving vormt.

Om dit onderzoek te garanderen en de onafhankelijkheid intern in het Departement Omgeving te verzekeren werd een aangepaste organisatiestructuur uitgewerkt met een afdeling "Vlaams Planbureau voor Omgeving".

Het Vlaams Planbureau Omgeving (VPO) is belast met rapportering en heeft hierbij een onafhankelijke positie binnen het Departement Omgeving en in haar dagelijkse werking.

Het VPO kan binnen de begroting beschikken over een budget voor haar rapporteringsopdracht.

26. Zoals vermeld, stapt voorliggend decreet af van de werking via een vaste stuurgroep met onafhankelijk voorzitter. De Vlaamse Regering krijgt enerzijds de bevoegdheid nadere regels uit te werken rond de rapportage zelf, maar ook de organisatie van de maatschappelijke en wetenschappelijke begeleiding en ondersteuning van de rapportage en de specifieke rapportage.

Aldus zal de wetenschappelijke betrokkenheid en kwaliteit op maat van het onderzoeks- of rapportagevoorwerp georganiseerd kunnen worden, en zal de meest geschikte methodiek gehanteerd worden.

In elk geval is zowel voor het beleidsondersteunend onderzoek als voor de rapportage wetenschappelijk begeleiding en het hanteren van wetenschappelijke standaarden de gestandaardiseerde werkmethode.

➤ Versterk het geïntegreerd karakter van de omgevingsrapportage

27. De SERV formuleert drie bemerkingen die de inhoudelijke en strategische integratie van omgevingsrapportage moeten versterken:

- 1) De SERV vraagt nadere eisen of toelichting van het noodzakelijke gezamenlijk conceptueel apparaat of convergerende 'methodische benaderingen' die ervoor moeten zorgen dat de rapportage van milieu en ruimte (en natuur) een samenhangend geheel gaan vormen en daadwerkelijk geïntegreerd verlopen.
- 2) De SERV vraagt de beleidsevaluatie niet te beperken tot een toetsing van de resultaten van het gevoerde beleid aan vooropgestelde doelstellingen ('goal based evaluation'), maar ook een evaluatie van de 'targets' ('goal free evaluation') en mogelijke andere aspecten. De SERV vraagt te verduidelijken hoe die evaluatieopdracht in het kader van de rapportage wordt gezien en hoe die zich verhoudt tot de beleidsevaluaties die elders gebeuren.
- 3) De SERV vraagt te verduidelijken wat 'minstens' inhoudt in de omschrijving van de integratie. Ook moet de positie van het natuurrapport verduidelijkt worden.

28. Het omgevingsrapport waarborgt een geïntegreerd karakter door te rapporteren over de toestand en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. De fysieke leefomgeving, als object van het omgevingsbeleid, is het samenhangend systeem van lagen (diepe en ondiepe ondergrond, bodem, maaiveld, atmosfeer, ...) en van biotische en abiotische stromen tussen de voorraden in deze lagen (fauna, flora, water, nutriënten, grondstoffen, ...).

De rapportering gaat zo in op systemische verbanden tussen minstens ruimte en milieu. Het bekijkt ook aspecten inzake de organisatie en ontwikkeling van maatschappelijke activiteiten wat betreft hun impact hebben op deze fysieke leefomgeving. De rapportering brengt evoluties in beeld over voorraden (binnen de lagen), de kwaliteit van de stromen hiertussen alsook de wijze waarop de samenleving hierop kan of moet ingrijpen. De rapportering gaat ook in op de leefomgevingskwaliteit die beleidsmatig wordt beoogd. Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen twee verschillende aspecten van het begrip leefomgevingskwaliteit. De rapportering gaat in op zowel basisnormen en -waarden voor de fysieke leefomgeving als op de subjectieve kwaliteitsbeleving die de uitkomst zal zijn van de interactie tussen de samenleving en de fysieke leefomgeving.

29. Rapportering levert inzichten voor eventuele bijsturing van het beleid. Het richt zich daarom op het interpreteren, synthetiseren en het leggen van verbanden tussen verschillende omgevingsdata met oog op het monitoren en evalueren van beleid en beleidsdoelen. Rapportering kan tevens steunen op toekomstverkenning en scenario's met oog op toekomstgerichte bijsturing van het beleid. De rapportering beschouwt de impact zowel van het omgevingsbeleid als ander thematisch beleid (wonen, mobiliteit, economie, landbouw, ...) op de toestand en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.

➤ Verduidelijk de ambtelijke taakverdeling en organisatie

30. De SERV vraagt meer uitleg in de memorie van toelichting over de opdrachten en verantwoordelijkheden rond klimaat-, lucht- en natuurrapportage.

31. Bedoeling van voorliggend decreet is te komen tot een geïntegreerde omgevingsrapportage, door de rapportage in het kader van milieu uit te breiden naar minstens de aspecten van ruimtelijke ordening. Deze rapportage zal uitgevoerd worden door het Departement Omgeving met ondersteuning van andere openbare instellingen en wetenschappelijke instituten. Het is de beleidsambitie om de rapportage te laten uitgroeien tot een volledige omgevingsrapportage.

Het geïntegreerd karakter van de rapportage wordt gewaarborgd door te rapporteren over de toestand en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. De rapportering gaat zo in op systemische verbanden tussen minstens ruimte en milieu. Het bekijkt

ook aspecten inzake de organisatie en ontwikkeling van maatschappelijke activiteiten wat betreft hun impact hebben op deze fysieke leefomgeving.

De achterliggende visie is deze van een netwerkorganisatie binnen het beleidsdomein, omdat data verspreid zitten over de verschillende entiteiten. Hierbij zullen samenwerkingsverbanden nodig zijn met andere openbare instellingen en wetenschappelijke instituten.

Het Departement Omgeving rekent hierbij op de aanwezige expertise bij de verschillende agentschappen en instellingen op het vlak van rapportering over hun beleidsthema's. Decretaal is dan ook verankerd dat het Departement hiertoe samenwerkingsverbanden aangaat.

2. Omvorming VEA tot VEKA en herschikking van opdrachten klimaat en lucht

32. De SERV heeft geen bemerkingen bij de louter legistische aanpassingen aan verschillende bestaande decreten om de voorgenomen integraties en verschuivingen te regelen.

33. De SERV wijst op eerdere adviezen waarin ze de voorgenomen versterking van het VEA tot een slagkrachtig VEKA een goede zaak vindt, maar van oordeel is dat dit gepaard dient te gaan met capaciteitsverschuivingen uit andere delen van de Vlaamse overheid. Ze vraagt dan ook dat in de memorie bij het decreet zou toelichten hoe de goede intenties in de beleidsnota's Energie en Klimaat 2019-2024 omtrent governance zullen worden waargemaakt zonder een versterkte capaciteit hiervoor via verschuivingen binnen de Vlaamse overheid.

34. Gezien het belang van goede data voor beleidsvoorbereiding, -uitvoering, -opvolging en -handhaving vraagt de SERV dat het VEKA een prioriteit maakt van onderzoek naar hoe geïntegreerde dataplatformen best vorm krijgen zodat er gezorgd kan worden voor meer en betere data over de energie-en klimaattransitie.

35. De SERV benadrukt het belang van een goede betrokkenheid van belanghebbenden. Het Departement Omgeving had m.b.t. de beleidsplannen rond lucht een traditie van goed stakeholdersoverleg. Dit mag niet verloren gaan door de verschuiving van de opdrachten inzake lucht van het Departement Omgeving naar de Vlaamse Milieumaatschappij.

36. Wat betreft het capaciteitsvraagstuk komt het voor dat de SERV uitgaat van een verkeerde lezing van de nota aan de Vlaamse Regering.

Hierin wordt echter geduid dat het ontwerpdecreet geen nieuwe taken bevat en dat de overdracht van personeel zal geschieden via specifieke besluiten van de Vlaamse Regering. Tussen entiteiten zullen er capaciteitsverschuivingen plaatsvinden, maar deze verschuivingen hebben geen uitbreiding van VTE's tot gevolg wat betreft de diensten van de Vlaamse overheid.

37. Het belang van goede data voor de beleidsvoorbereiding, - uitvoering, - opvolging en -handhaving wordt uiteraard erkend en de kwaliteit en beschikbaarheid ervan is uiteraard een prioriteit voor de Vlaamse overheid. Begin 2020 is VEA gestart met de ontwikkeling van een energiedataplatform in de cloud, dat zal instaan voor datacaptatie uit verschillende bronnen, verrijking en verwerking van energiedata om zo tot betere inzichten te komen, evoluties en beleidsdoelstellingen te monitoren en actuele, kwaliteitsvolle data toegankelijk te maken voor interne medewerkers, externe instanties, stakeholders en desgevallend het grote publiek. Het energiedataplatform zal het VEKA onder andere toelaten om jaarlijks op een efficiënte manier een kwaliteitsvolle energiebalans, WKK- en hernieuwbare energie-inventaris

op te stellen en te ontsluiten naar diverse belanghebbenden, waaronder in eerste instantie de VMM voor de berekening van de broeikasgassen en emissies. Naast de uitbouw van de IT-architectuur en de ontwikkeling van de datastromen, rapporteringen en visualisatie op het dataplatform zullen echter flankerend ook nog een aantal aanpassingen (o.a. in het licht van de AVG) van regelgeving noodzakelijk zijn. Het dataplatform zal gefaseerd beschikbaar komen. De laatste datadomeinen worden in de loop van 2021 ontwikkeld, al zullen nieuwe databronnen en beleidsmaatregelen ook in de verdere toekomst ontwikkelingen op het dataplatform vergen.

38. In het kader van de lopende reorganisatie van de Vlaamse Milieumaatschappij (Traject 2030), heeft de VMM als visie opgenomen dat zij wil erkend worden als oplossingsgerichte partner voor een klimaatbestendige leefomgeving. Aldus wil VMM niet alleen voor water, maar ook voor lucht het nodige draagvlak creëren voor maatschappelijk gedragen oplossingen door het organiseren van stakeholderoverleg en de nodige oprichting van partnerschappen om de doelstellingen van het luchtbeleidsplan te realiseren. Het belang van goed stakeholdersoverleg wordt aldus onderschreven.

1.3.2 Advies van de Minaraad d.d. 8 september 2020

39. Op 8 september 2020 gaf de Minaraad advies op voorliggend decreet.

Hierin werden een aantal aanbevelingen opgenomen rond volgende twee krachtlijnen:

1. Uitwerking van de taakstelling en (bestuurlijke) capaciteit van VEKA
2. de omgevingsrapportage, m.i.v. informatie, communicatie, overleg en inspraak

1. Uitwerking van de taakstelling en (bestuurlijke) capaciteit van VEKA

40. De Minaraad vindt de integratie van de klimaat- en energieopdrachten bij het nieuwe VEKA (i.p.v. VEA) een goede stap. Ze vraagt hierbij om de concrete taakstelling zorgvuldig vast te leggen, met verwijzing naar een aantal internationale aanknopingspunten en het te wijzigen Energiebesluit. Hiermee samenhangend vraagt ze om het VEKA zodanig vorm te geven dat de instelling de minister effectief kan ondersteunen bij het realiseren die transversale opdracht, en vraagt betrokken te worden bij de opmaak van het afsprakenkader.

41. Voorliggend decreet strekt er toe terminologische aanpassingen door te voeren in verschillende Vlaamse decreten, en om in de regelgeving de juridische continuïteit te garanderen in het kader van de door het Vlaamse Regeerakkoord vooropgestelde overschakeling naar het VEKA.

Zoals uit bovenvermelde toelichting blijkt, dient de Vlaamse Regering via uitvoeringsbesluit de concrete bevoegdheden van het VEKA af te bakenen. Het doel van dit ontwerpdecreet wat "oprichting van het VEKA" betreft, is dan ook om – met respect van de aan de Vlaamse Regering conform artikel 87, §1 BWHI toekomstige bevoegdheden - dit mogelijk te maken en om in de regelgeving de juridische continuïteit te garanderen in het kader van de overschakeling naar het VEKA.

Veel van de door de Minaraad aangehaalde aspecten, zullen pas vorm krijgen in het uitvoeringsbesluit dat de taken van het VEKA regelt. Tegelijkertijd zal dat gepaard gaan met terminologische aanpassingen op besluitsniveau.

42. Daarnaast zijn een aantal bedenkingen eerder van praktische aard, en zullen verder uitgewerkt worden binnen het nieuwe VEKA (zoals de opmaak van het afsprakenkader dat nodig is voor transversaal beleid en een dialoog hierover, het

betrekken van Minaraad in het kader van een mogelijke evaluatie van het Belgisch NKEP, het leggen van een basis voor een permanente dialoog met lokale overheden e.d.m.). Het is aan het VEKA om deze aspecten in concreto vorm te geven.

Aangaande het stakeholdersoverleg, wordt verwezen naar de repliek op het SERV-advies, randnr. 35 e.v.)

43. Voor wat betreft het voorzien in de nodige bestuurlijke capaciteit, kan verwezen worden naar de repliek op het gelijkaardig punt uit het SERV-advies (randnr. 36 e.v.). Hierbij wordt er op gewezen dat door de bundeling van bevoegdheden binnen éénzelfde instantie ook efficiëntiewinsten geboekt kunnen worden.

Ook voor wat betreft de bedenking rond datastrategie, en geïntegreerde databeheerssystemen en -platformen, wordt verwezen naar de repliek bij het SERV-advies (randnr. 37 e.v.). Het nieuw opgericht VEKA zal hierbij een belangrijke bron van beleidsdata over klimaatmitigatie en energie vormen zowel voor de VMM als voor het Departement Omgeving. Op het niveau van het beleidsdomein Omgeving zijn hiervoor bovendien middelen voorzien om dergelijke samenwerking op het vlak van informatiebeheer, ICT en digitalisering te ondersteunen.

44. De Minaraad merkt op dat de beleidsvelden lucht en klimaat veel onderlinge dwarsverbanden hebben, aangezien ze beide betrekking hebben op hetzelfde milieucompartiment (m.n. de atmosfeer) en ingrijpen op gelijkaardige activiteiten (m.n. deze die uitstoot genereren in de atmosfeer) en vraagt daarom te waken over de goede afstemming tussen beide beleidsvelden ten einde onderlinge versterking (synergiën) et bevorderen.

Op het vlak van maatregelen vertoont luchtbeleid inderdaad raakpunten met het klimaatbeleid. Reducties van broeikasgassen kunnen leiden tot verbetering in luchtkwaliteit en vice versa. Klimaatbeleid en luchtbeleid kunnen echter ook contraproductief zijn.

Het Vlaamse luchtbeleidsplan legt een duidelijke focus op maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Dit neemt niet weg dat er nauwe samenwerking tussen VEKA en de VMM nodig is om beleidsmaatregelen uit te werken, in hoofdzaak op het vlak van de sectoren transport en gebouwenverwarming. Tussen beide agentschap zal daarom ook voorzien moeten worden in een structureel strategisch overleg om deze synergie te bewaken, maar ook mogelijke contraproductieve maatregelen te vermijden.

2. Geïntegreerde omgevingsrapportage

45. De Minaraad vestigt de aandacht op de beleidscycli die gelden bij alle Europese omgevingsrichtlijnen en -verordeningen. Ondanks verschillende wijzigingen aan de Europese milieuwetgeving blijven de diverse verplichtingen in de onderscheiden sectorale richtlijnen en verordeningen behouden.

Het spreekt voor zich dat de internationale verplichtingen inzake rapportering gerespecteerd dienen te worden.

Bij de uitwerking van het uitvoeringsbesluit met de nadere regels rond de rapportage zal hier de nodige aandacht aan besteden. Ook het kenbaar maken van het meerjarig werkprogramma en de resultaten zal gebeuren met respect voor de internationale bepalingen, zoals het verdrag van Aarhus.

46. Daarnaast vraagt de Minaraad naar de invulling van het Omgevingsrapport, en de samenloop met de door de agentschappen aangeleverde rapporten.

Zoals hoger aangegeven, wordt uitgegaan van een netwerkorganisatie binnen het beleidsdomein, omdat data verspreid zitten over de verschillende entiteiten. Hierbij

zullen samenwerkingsverbanden nodig zijn met andere openbare instellingen en wetenschappelijke instituten. Hierbij rekent het Departement Omgeving op de aanwezige expertise bij de verschillende agentschappen en instellingen op het vlak van rapportering over hun beleidsthema's.

Wat betreft de wenselijke synergiën merkt de Minaraad terecht op dat dit zo mogelijk besluitmatig vastgelegd kan worden en dat hiervoor wijzigingen van bestaande besluiten van de Vlaamse Regering nodig zijn (o.a. van het besluit van 27 juli 1995 tot vaststelling van de nadere regels met betrekking tot het milieurapport en het gewestelijk milieubeleidsplan).

47. Aangaande de vraag naar het behoud van het goede van de aflopende milieurapportage, dit komt neer op de bemerkingen van SERV rond de garanties van wetenschappelijke en maatschappelijke betrokkenheid. Hiervoor kan verwezen worden naar hogervermelde replek bij het SERV-advies.

Ook naar bekendmaking en inspraak toe worden enkele aanbevelingen geformuleerd, waaronder het toegankelijker en sneller (continue) publiceren van de beschikbare data en het vastleggen van de frequente van het uitbrengen van rapporten.

Hier wordt gewezen op de verplichting voor het Departement Omgeving om een meerjarig werkprogramma op te maken, voor advies voor te leggen aan SERV en Omgevingsraad en om dit te publiceren.

Ook de resultaten moeten voldoende kenbaar gemaakt worden

De Vlaamse Regering krijgt hierbij delegatie om verdere regels uit te werken. Dit zal eveneens meebrengen dat bepaalde besluiten, zoals het besluit van 28 oktober 2005 betreffende de verspreiding van milieu-informatie, aan de nieuwe situatie aangepast zal moeten worden.

48. Dit geldt ook voor de begeleiding en ondersteuning van de voorbereiding van de rapportering. Door dit over te laten aan de Vlaamse Regering, kan hier voorzien worden in een kwalitatieve benadering per onderzoeksproject. (zie hoger, nr. 13)

1.3.3 Advies van de SARO d.d. 26 augustus 2020

49. Op 26 augustus 2020 bracht de SARO advies uit.

De SARO vindt het positief dat met voorliggend decreet een nauwere samenhang wordt gerealiseerd tussen energie en klimaat en wenst hierbij volgende aandachtspunten te formuleren:

- 1) Bewaak de geïntegreerde koppeling tussen energie en klimaat met ruimtelijke ordening; zowel op beleidsvoorbereidend als uitvoerend niveau
- 2) Verduidelijk de relatie van het Departement Omgeving met de agentschappen
- 3) Veranker de omschakeling van het tweejaarlijkse milieurapport naar een permanente vorm van rapportage inzake milieu en ruimte ook in de VCRO

1. Geïntegreerde koppeling tussen energie-klimaat en ruimtelijke ordening

50. Op dit punt verwijst de SARO naar de governance verordening. Ook de Minaraad besprak deze verordening in het kader van de afstemming van opdrachten energie en klimaat.

Hierbij wordt vooral de beleidscyclus van het energie- en klimaatbeleid, m.i.v. het onderdeel rapportage van deze cyclus, bekeken. Net zoals voor de planningscyclus en evaluatiecyclus van dit beleid, formuleert de verordening voor de rapportagecyclus van dit beleid een aantal vereisten. Deze verplichtingen zullen opgenomen worden door het VEKA.

51. Wat betreft de afstemming met andere Europees verplichte rapporteringstaken, kan verwezen worden naar de repliek op het SERV-advies en het Mina-advies.

2. Relatie tussen het Departement Omgeving met de agentschappen

52. De SARO wijst op de uitgebreide bevoegdheden van en verschillende entiteiten binnen het beleidsdomein omgeving en vraagt verdere verduidelijking inzake de afstemming tussen de rol van het Departement Omgeving (dat volop inzet op een geïntegreerd omgevingsdenken) ten opzichte van de agentschappen (die steeds sterker inzetten op een specifiek beleidsveld van omgeving).

53. Zoals hoger aangegeven, als reactie op het advies van zowel SERV als MinaRaad, is de achterliggende visie deze van een netwerkorganisatie binnen het beleidsdomein. Aangezien data verspreid zitten over de verschillende entiteiten, zullen samenwerkingsverbanden nodig zijn met andere openbare instellingen en wetenschappelijke instituten.

Een voorbeeld hiervan is het omgevingsrapport dat een geïntegreerd karakter waarborgt door te rapporteren over de toestand en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving en waar de omgevingsrapportering ingaat op systemische verbanden tussen minstens ruimte en milieu en ook aspecten inzake de organisatie en ontwikkeling van maatschappelijke activiteiten wat betreft hun impact hebben op deze fysieke leefomgeving bekijkt.

Het Departement Omgeving rekent hierbij op de aanwezige expertise bij de verschillende agentschappen en instellingen op het vlak van rapportering over hun beleidsthema's. Decretaal is dan ook verankerd dat het Departement hiertoe samenwerkingsverbanden aangaat.

3. Omschakeling naar een permanente vorm van rapportage inzake milieu en ruimte

54. De SARO ondersteunt de wijzigingen die worden doorgevoerd aan het DABM en vindt het positief dat de stap wordt gezet naar een permanente vorm van rapportage inzake milieu en ruimte.

De SARO vraagt om, in afwachting van een eventuele codex omgeving (VCRO en DABM), te onderzoeken in hoeverre de rapportage 'inzake milieu en ruimte' ook decretaal kan worden verankerd in de VCRO, en vraagt afstemming te voorzien met de rapportering omtrent de voortgang van planningsprocessen en de uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen of Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

55. Een decretale verankering in de VCRO van de rapportering is niet noodzakelijk.

56. Wat betreft het geïntegreerd karakter van de rapportage en verhouding met andere rapporten (1) en de samenwerking met de strategische adviesraden (2) wordt verwezen naar de repliek op het SERV-advies en de aanvulling van het ontwerp decreet.

De aanbeveling om te onderzoeken of de Vlaamse kaart voor overstromingsgevoelig gebied (en, naar analogie de vaststelling van signaalgebieden) principieel plan-MER plichtig, valt buiten de scope van voorliggend decreet.

1.3.4 Advies van de Raad van State

57. Op 16 oktober 2020 gaf de Raad van State advies 68.044/3.

De Raad van State stelt dat de bepaling dat de Vlaamse Regering de nadere regels kan bepalen inzake de rapportage niet congrueert met een aantal ontworpen bepalingen zoals het belasten van het Departement Omgeving met de rapportage en het machtigen van de Vlaamse Regering om de nadere regels te bepalen inzake de maatschappelijke en wetenschappelijke begeleiding en ondersteuning van de rapportage.

Het is voor de Raad dan ook onduidelijk wat wordt bedoeld met de nadere regels inzake de rapportage in het ontworpen artikel 2.1.4, §3, DABM. Dit moet worden verduidelijkt in de memorie van toelichting bij het voorontwerp.

58. Hierbij wordt van een verkeerd uitgangspunt vertrokken. De Vlaamse Regering krijgt delegatie om nadere regels uit te werken rond de rapportage.

Deze nadere regels kunnen betrekking hebben op onder andere:

- De transparantie van de omgevingsrapportering, met de opmaak en opvolging van het meerjarig werkprogramma en met afspraken over de verspreiding en de bekendmaking van de informatie.
- De maatschappelijke betrokkenheid bij de omgevingsrapportering, met een rolverdeling voor de adviesraden bij het meerjarig werkprogramma en de betrokkenheid van de wetenschappelijke wereld voor de wetenschappelijke onderbouwing en kwaliteitscontrole van de informatie.
- De onafhankelijkheid van de omgevingsrapportering via een duidelijke rolverdeling van taken en verantwoordelijkheden.
- De inhoudelijke en strategische integratie van omgevingsaspecten, met afspraken over de aanlevering van data door andere entiteiten en over kwaliteitsstandaarden van deze data.
- Het afsluiten van samenwerkingsverbanden met andere overheden en partners.

Het Departement Omgeving, dat belast is met de opmaak van het meerjarig werkprogramma, en de uitvoering van de omgevingsrapportage, zal deze nadere regels bij de opmaak dienen te respecteren.

Dit doet geen afbreuk aan het gegeven dat het Departement belast is met technische uitvoering wat betreft de opmaak van het meerjarig werkprogramma of het uitvoeren van de rapportage op zich.

59. De Raad van State merkt op dat de toekenning van regelgevende bevoegdheid aan een administratie die geen politieke verantwoordelijkheid draagt ten opzichte van een democratisch verkozen vergadering in principe ontoelaatbaar is, omdat afbreuk wordt gedaan aan het beginsel van de eenheid van verordenende macht en aan het beginsel van de politieke verantwoordelijkheid van de ministers.

Enkel wanneer het gaat om maatregelen die een beperkte en technische draagwijdte hebben, kan een dergelijke delegatie worden aanvaard. De Raad is, vervolgens van oordeel dat gelet op het essentiële karakter van het meerjarig werkprogramma in het rapportageproces, dit werkprogramma door de Vlaamse Regering zelf dient te worden opgemaakt. Minstens zou de Vlaamse Regering de essentiële elementen hiervan moeten bepalen.

60. Ten onrechte gaat de Raad van State er van uit dat er een regelgevende bevoegdheid toegekend zou worden aan het Departement Omgeving. Dit decreet strekt ertoe om de milieurapportage richting een geïntegreerde rapportage te laten evolueren, waarin minstens milieu én ruimtelijke ordening wordt gevat met als beleidsambitie om de rapportage te laten uitgroeien tot een volledige omgevingsrapportage.

Hoewel omgevingsrapportering inzichten kan leveren voor eventuele bijsturing van het beleid, blijft de bevoegdheid om het beleid vorm te geven volledig in handen

van het Vlaams Parlement en –bij delegatie– de Vlaamse Regering. Het bepalen van het beleid en de regelgeving die hiervoor nodig zou zijn, komt niet toe aan het Departement Omgeving, wel het leveren van inzichten die dit beleid kunnen vormgeven en onderbouwen.

Wel wordt, gelet op het essentiële karakter van het meerjarig werkprogramma in het rapportageproces, voorzien in een mededeling hiervan aan de Vlaamse Regering. Hierdoor wordt de betrokkenheid van de Vlaamse Regering versterkt.

61. Tot slot acht de Raad van State het aangewezen om in artikel 49, tweede lid, naar analogie van het eerste lid, te bepalen dat ook de hangende handhavingsprocedures onder hoofdstuk V van titel VIII van het decreet van 5 april 1995 kunnen worden voortgezet.

62. Deze aanbeveling wordt gevolgd.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat wat de voortzetting van handhavingsprocedures onder het Energiedecreet betreft dit slaat op de discretionaire bevoegdheid in hoofde van de leidend ambtenaar van het VEA (in de toekomst het VEKA). Daar het VEKA vanaf datum van inwerkingtreding van voorliggend decreet in de rechten en plichten van het VEA treedt, valt de voortzetting van de reeds opgestarte handhavingsprocedures vanaf die datum binnen de uitsluitende bevoegdheid van (de leidend ambtenaar van) het VEKA.

Dit geldt ook wat betreft de bevoegdheid van (de leidend ambtenaar van) het VEKA in het kader van handhavingsprocedures onder hoofdstuk V van titel VIII van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

De woorden “kunnen worden voortgezet” kunnen in deze dan ook niet worden geïnterpreteerd alsof het Departement Omgeving deze procedures nog zou kunnen of moeten voortzetten.

2 ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2 en 3

Artikel 2.1.2 van het DABM stelt thans dat milieuplanning op gewestelijk niveau om de plannen en programma's omvat die in uitvoering van thematische wetgeving worden opgesteld alsook het tweejaarlijks opstellen van een milieurapport.

Zoals aangegeven, vergt een goed beheer van de fysieke leefomgeving alsook de wijze waarop de samenleving hierom kan of moet ingrijpen, een geïntegreerde aanpak.

Een van de noodzakelijke bouwstenen om de ambities omtrent een sterk beleid waar te maken en te werken aan een evidence based beleid, is het hebben van een onderbouwde rapportage. Een gedegen rapportage helpt beleidskeuzen wetenschappelijk te onderbouwen.

De nadruk ligt hier niet op het rapport, maar op het uitvoeren van een rapportage, met meerdere invalshoeken, wordt in titel 1, hoofdstuk 1, afdeling 2 over milieuplanning op gewestelijke niveau niet langer gesproken over het milieurapport, maar over rapportage.

Vandaar de aanpassing van de terminologie, gehanteerd in artikel 2.1.2 DABM, en van het opschrift van onderafdeling 1 van titel II, hoofdstuk I, afdeling 2.

Daar deze rapportage continu gebeurt, wordt de tweejaarlijkse verplichting tot opmaak van een rapport niet hernomen; ook niet omdat de Vlaamse Regering de mogelijkheid krijgt om te vragen over specifieke onderwerpen specifiek te rapporteren.

Vanzelfsprekend zal de rapportage tot resultaten leiden, die bekend gemaakt moeten worden (*cfr. infra*)

Artikel 4

Vanuit een meer geïntegreerde werken, zoals in de Beleidsnota Omgeving 2019-2024 wordt aangehaald, (6.4 SD 4. Onderbouwd omgevingsbeleid), wordt gestreefd naar een gecoördineerde aanpak van rapportage inzake ruimte en milieu.

De rapportage heeft dus tot doel het (omgevings)beleid te onderbouwen op basis van wetenschappelijk onderbouwde data, indicatoren en analyses die inzichten geven in de huidige en toekomstige toestand van de leefomgeving in Vlaanderen. De rapportage voorziet eveneens in evaluaties van het gevoerde (omgevings)beleid.

De huidige aspecten van de rapportage, nl.

- een beschrijving, analyse en evaluatie van de bestaande toestand van het milieu;
- een beschrijving, analyse en evaluatie van het tot dan toe gevoerde milieubeleid; voor zover dit relevant is voor de toetsing van de resultaten van het gevoerde milieubeleid aan de in de milieuregelgeving of de milieuplanning vastgestelde beleidsdoelstellingen;
- een beschrijving van de verwachte ontwikkeling van het milieu bij ongewijzigd beleid en bij gewijzigd beleid volgens een aantal relevant geachte scenario's.

worden uitgebreid met:

- een beschrijving, analyse en evaluatie van de bestaande toestand van de ruimtelijke ordening;
- een beschrijving en evaluatie van het tot dan toe gevoerde ruimtelijk beleid in het licht van de doelstellingen, vermeld in artikel 1.1.4 van de VCRO;
- een beschrijving van de verwachte ontwikkeling van ruimtelijke ordening bij ongewijzigd beleid en bij gewijzigd beleid volgens een aantal relevant geachte scenario's.

Bovendien wordt reeds in het kader van het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu een natuurrapport opgesteld in het kader van voorliggende rapportage. Dit rapport zal een herkenbaar maar integraal deel uitmaken van de resultaten van de rapportage.

De rapportage richt zich met andere woorden op de fysieke leefomgeving, als op de maatschappij voor zover haar activiteiten mee vorm geven aan de fysieke leefomgeving.

Doel is om binnen de rapportage de fysieke leefomgeving te benaderen als een samenhangend systeem van lagen (diepe en ondiepe ondergrond, bodem, maaiveld, atmosfeer, ...) en van biotische en abiotische stromen tussen de voorraden in deze lagen (fauna, flora, water, nutriënten, grondstoffen, ...).

Op hoofdlijnen zouden zo volgende inhoudelijke opgaven geformuleerd kunnen worden:

- Opstap maken naar koolstofarme en klimaatneutrale samenleving
- Vergroening en circulair maken van de economie

- Transformatie van de ruimte
- Verlies van biodiversiteit stoppen en natuurlijk kapitaal beschermen
- Verzekeren van een gezonde leefomgeving

Artikel 5

De rapportage gebeurt continu op basis van een meerjarig werkprogramma en combineert mogelijks inzichten over het verleden, de huidige en toekomstige toestand. Er worden ook continu cijfers, kaarten, en rapporten op een zo hedendaags mogelijke manier naar buiten gebracht.

Er wordt niet langer uitgegaan van één analoog tweejaarlijks rapport. Voorliggende rapportage is een combinatie van producten, waarbij ruime bekendheid moet worden gegeven aan de resultaten.

Hierbij wordt verduidelijkt dat het Departement Omgeving het meerjarig werkprogramma opmaakt en voor advies voorlegt aan de SARO, de MinaRaad en de SERV.

Het meerjarig werkprogramma wordt meegedeeld aan de Vlaamse Regering en vervolgens gepubliceerd op de website van het Departement Omgeving.

Artikel 6

Zoals aangegeven wordt, vanuit een meer geïntegreerde werken, gestreefd naar een gecoördineerde aanpak van rapportering inzake ruimte en milieu.

In dit optiek is het ook wenselijk dat het Departement Omgeving deze coördinatie op zich neemt.

Hierbij wordt voorzien dat de Vlaamse Regering kan vragen om over specifieke onderwerpen specifiek te rapporteren.

Uiteraard vanuit de visie van een netwerkorganisatie binnen het beleidsdomein, omdat data verspreid zitten over de verschillende entiteiten, maar ook via samenwerkingsverbanden met andere openbare instellingen en wetenschappelijke instituten.

Daarnaast wordt overgenomen dat de diensten van de Vlaamse overheid, de instellingen die afhangen van het Vlaamse Gewest, de ondergeschikte besturen en de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtspersonen, belast met taken van openbaar nut inzake milieu of ruimtelijke ordening, hetzij op eenvoudige vraag van het Departement Omgeving, hetzij uit eigen beweging, alle informatie waarover zij beschikken en die van nut kan zijn voor het uitvoeren van de rapportage ter beschikking stellen van dit departement.

Bij het aangaan van samenwerkingsverbanden, of het opvragen of uit eigen beweging ter beschikking stellen van informatie zullen de nodige stappen ondernomen worden om in overeenstemming te zijn met de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

De Vlaamse Regering krijgt delegatie om de voorwaarden te bepalen waaronder, informatie aan het Departement Omgeving ter beschikking wordt gesteld alsook om regels te bepalen rond de specifieke rapportage.

Artikel 7

Hoger werd reeds aangegeven dat afgestapt wordt van één analoog tweejaarlijks rapport, maar dat de rapportage continu gebeurt, en mogelijks inzichten over het verleden, de huidige en toekomstige toestand combineert.

Er zullen dan ook continu cijfers, kaarten, en rapporten op een zo hedendaags mogelijke manier naar buiten gebracht worden.

De rapportage wordt dan ook gezien als een combinatie van producten. De resultaten van de rapportage moeten dan ook ruim bekendgemaakt worden. Hierbij zal het digitale zeker een onderdeel van de communicatiestrategie zijn. Tegelijkertijd wordt niet uitgesloten dat er daarnaast ook nog analoge rapporten gedrukt worden.

Artikel 8 en artikel 9

Ten gevolge van de nakende omvorming van het Vlaams Energieagentschap in het VEKA worden in de titel VIII van het DABM een aantal verwijzingen naar het "departement Omgeving" aangepast richting het VEKA.

Artikel 10

Ten gevolge van de integratie van opdrachten inzake lucht(kwaliteit), met uitzondering van de verontreiniging als gevolg van broeikasgassen, in het takenpakket van de Vlaamse Milieumaatschappij, dient de oplistings in artikel 10.2.3 van het DABM aangevuld te worden met onder meer de beleidsvoorbereiding.

Artikel 11

In het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu is sprake van het natuurrapport dat als een wetenschappelijk rapport in het kader van het milieurapport wordt opgesteld. Gelet op de hervorming van de rapportageverplichting dient de verwijzing en terminologie aangepast te worden.

Artikel 12 tot en met artikel 51

Het Vlaams Energieagentschap wordt omgevormd naar het VEKA. Dit heeft tot gevolg dat in het Energiedecreet van 8 mei 2009 alle verwijzingen naar het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Vlaams Energieagentschap moet worden aangepast richting het VEKA.

Artikel 52

Dit betreft een overgangsbepaling die de continuïteit moet garanderen in het kader van de omvorming van het Vlaams Energieagentschap naar het VEKA. Er wordt bepaald dat na de inwerkingtreding van dit decreet het VEKA in de rechten en plichten van het Vlaams Energieagentschap treedt. Handhavingsprocedures die bij toepassing van titel XIII van het Energiedecreet van 8 mei 2009 reeds werden opgestart door het Vlaams Energieagentschap kunnen worden voortgezet door het VEKA.

Het VEKA treedt ook in de rechten en plichten van het Departement Omgeving, wat betreft de verontreiniging als gevolg van broeikasgassen. Ook hier wordt aangegeven dat hangende handhavingsprocedures, opgestart door het Departement Omgeving onder hoofdstuk V van titel VIII van het decreet van 5 april 1995, kunnen worden voortgezet door het VEKA.

Zoals hoger aangegeven slaat de formulering "kunnen worden voortgezet" op de discretionaire bevoegdheid van de leidend ambtenaar van het VEKA – in de gevallen dat deze daarbij over een discretionaire (bv. artikel 13.4.3 van het Energiedecreet,...) i.p.v. over gebonden bevoegdheid (bv. artikel 13.4.5 van het Energiedecreet,...) beschikt - en mag dit ook niet worden geïnterpreteerd alsof het Departement

Omgeving deze procedures – indien het gaat over een materie waarvan de handhaving wordt overgedragen - zelf nog zou kunnen of moeten voortzetten.

Artikel 53

Voorliggend decreet strekt eveneens tot integratie van opdrachten inzake de atmosfeer (met uitzondering van de verontreiniging als gevolg van broeikasgassen) van het Departement Omgeving in de Vlaamse Milieumaatschappij, waaronder o.a. beleidsvoorbereiding. Logisch gevolg hiervan is dat de VMM in de rechten en plichten treedt, wat betreft deze opdrachten inzake lucht.

Parallel treedt het Departement Omgeving dan weer in de rechten en plichten van de Vlaamse Milieumaatschappij voor wat de overgedragen taken van de milieurapportering betreft.

Artikel 54

Aangezien conform artikel 87, §1 van de BWHI de Vlaamse Regering zelf de structuur van haar administratie bepaalt, wordt het nieuwe agentschap VEKA gevormd vanuit het VEA bij uitvoeringsbesluit. Ook voor de overgang van taken van het Departement Omgeving naar de VMM dienen de nodige uitvoeringsbesluiten opgemaakt dan wel aangepast te worden.

Dit decreet treedt dan ook pas in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum zodat de continuïteit en de parallelismen kunnen worden bewaakt.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR